

Pesti virilisták 1914-ben és 1918-ban

— A háborus gazdagodás számokban —

A városházán most készültek el az új virilista-névjegyzék összeállításával. Az ezerkét-száz legtöbb adót fizető közül választják Budapest törvényhatósági bizottsági tagjainak felét s már ebből a szempontból sem érdektelen tudni, kik azok, akik ujonnan kerültek bele ebbe a névsorba.

Alább két kimutatást közlünk. Az egyik az első száz virilista neve a béke legutolsó esztendejében és most, a másik pedig azok névsora, akik az idén kerültek be először a virilisták lajstromába. Az elsőnél nem olyan nagy a változás, mint várni lehetne, viszont ennek nem a helyzet változatlansága az oka, hanem a jövedelem- és vagyonadóról szóló törvény, amely kimondja, hogy sem a jövedelem-, sem a vagyonadót nem lehet állami egyenes adóként venni a virilistanévjegyzék összeállításá-

(Az adóösszeg melletti (K) jelzés azt jelenti, hogy az adóösszeg kétszeresen van számítva.)

Név és foglalkozás	Adó K-ban
1. Bachruch Károly háztulajdonos	52376
2. Léderer Gusztáv építész	48289 (K.)
3. Leitner Adolf dr. ügyvéd	45060 (K.)
4. Havas Antal háztulajdonos	44607
5. Abonyi József dr. orvos	37467 (K.)
6. Gerbeaud Emil gyáros	35784
7. Sándor Pál vezérigazgató	32885
8. Lédermann Mór nagykeresk.	32712 (K.)
9. Wellisch Alfréd háztulajdonos	31213 (K.)
10. Gergelyi Kálmán háztulajdonos	30530 (K.)
11. Vigyázó Sándor gróf háztul.	30382
12. Baumgarten Leó háztul.	28412
13. Kunz Jenő dr. ügyvéd	27661 (K.)
14. Weisz Manfréd gyáros	27236
15. Glück Frigyes szállótulajdonos	27133 (K.)
16. Szénásy Gyula kereskedő	26321
17. Lánzy Leó bankigazgató	24420
18. Kovács Károly műépítész	23760 (K.)
19. Nemeshegyi Béla dr. háztulajd.	22750 (K.)
20. Bayer Dezső dr. háztulajdonos	22629 (K.)
21. Breslmayer Román háztulajd.	21754
22. Domony Mór dr. rt. igazg.	21214 (K.)
23. Freystädtler Jenő háztulajd.	21180
24. Fodor István vezérigazg.	21143
25. Verebélyi Jenő dr. ügyvéd	21140 (K.)
26. Polgár Károly háztulajdonos	20803 (K.)
27. Schön Ignác nagyfuvaros	20797 (K.)
28. Szenes Ede háztulajdonos	20746
29. Wodianer Artur háztulajdonos	20608
30. Bálint Dezső háztulajdonos	20469
31. Körössy Albert Kálmán háztul.	18983 (K.)
32. Böszörményi Oszkár dr. ügyvéd	18949 (K.)
33. Bien Samu háztul.	18898
34. Vezsenyi János háztulajdonos	18513
35. Altstock Gyula háztulajdonos	18454
36. Drucker Jenő dr. háztulajdonos	18443 (K.)
37. Földvári Vilmos háztulajdonos	18437
38. Wellisch Gyula építész	17681 (K.)
39. Lajta Pál borbizományos	17355
40. Relle Mátyás háztulajdonos	16937
41. Perlesz Dezső nagyiparos	16918 (K.)
42. Horvát Lipót dr., rt. igazg.	16683 (K.)
43. Walder Gyula vezérigazg.	16623
44. Dégen Árpád dr. háztulajd.	16439
45. Paupera Ferenc dr., vezérigazg.	16423 (K.)
46. Sztányi Ödön vezérigazg.	16062
47. Kürthy József dr., háztulajd.	16014 (K.)
48. Weisz Bertold háztulajdonos	15913
49. Szénásy Sándor dr., háztul.	15755
50. Weisz József dr., orvos	15554 (K.)
51. Szávózd Rikárd háztulajdonos	15395
52. Beóthy László színháztulajd.	15853
53. Radocza János ügyvéd	15277 (K.)
54. Glasz Izor dr., orvos	15225 (K.)
55. Dréher Jenő sörgyári igazg.	15200
56. Kőrösi Imre igazgató	15053
57. Zlinszky János dr., ügyvéd	14825 (K.)
58. Scheer Soma háztulajdonos	14812
59. Kohn Imre háztulajdonos	14560
60. Havel Lipót háztulajdonos	14486
61. Schmidt Miksa butorgyáros	14472
62. Petanovits József szállótul.	14323
63. Breitner L. Zsigm. posztókeresk.	14298 (K.)
64. Rösér János igazgató	14274 (K.)
65. Biró Károly háztulajdonos	14066
66. Paulheim József háztulajdonos	14065
67. Graf Elemér dr., ügyvéd	14039 (K.)
68. Ribári Mór rt. igazgató	13864
69. Czigler Ármán dr., ügyvéd	13864 (K.)
70. Szájbély Gyula háztulajdonos	13805
71. László Mihály dr., háztul.	13770
72. Bischitz Miksa dr., orvos	13291 (K.)
73. Schwartz Viktor házbérlő	13233
74. Goldberger Mór háztul.	13072
75. Szél Árpád vasutigazg.	12880 (K.)
76. László Zsigmd. dr., ny. min. tan.	12878
77. Urbán Adolf rt. igazgató	12732
78. Édeskuty Jenő háztul.	12718
79. Kausser János háztulajdonos	12554
80. Rósa Ferenc dr., ügyvéd	12454 (K.)
81. Csávossy Béla háztulajdonos	12380

nál. A törvényhozás így akarta megakadályozni a háborus vagyon térfoglalását a törvényhatóságban, ami különösen a vidékre nézve jelentős, mert vidéken a virilisták szerepe sokkal intenzívebb, mint Budapesten, ahol közülük is választanak. A törvényhozásnak ez az intézkedése azonban csak meglassítja a háborus vagyon térfoglalását és meg nem akadályozza, hiszen köztudomású, hogy a háborus vagyon az ingatlanban keres elhelyeződést s az ingatlan után fizetett adó révén a legkönnyebb bekerülni a virilisták közé. Ezt látjuk második kimutatásunknál, ahol az új virilisták legnagyobb része háztulajdonos.

I.

A száz legtöbb adót fizető névsora a következő volt 1914-ben és ma:

Név és foglalkozás	Adó K-ban
1. Tafler Kálmán háztulajdonos	77123
2. Bachruch Károly háztulajdonos	69971
3. Elsner Oszkár divatárkeresk.	67826
4. Lajta Pál borbizományos	64446 (K.)
5. Ullmann Adolf vezérigazgató	51180
6. Lánzy Leó vezérigazgató	50736
7. Frankl Henrik kereskedő	49727
8. Schiffer Miksa mérnök	46231
9. Gerbeaud Emil gyáros	45722
10. Weisz Manfréd gyáros	45619
11. Wolfner József börgyáros	40538
12. Drucker Géza kereskedő	40503
13. Horvát Akos kézimunkagyáros	39066
14. Havas Antal háztulajdonos	37563
15. Havass Rezső dr., igazg. tag	36112 (K.)
16. Wolfner Tivadar börgyáros	35449
17. Domony Mór dr., rt. igazg.	34840 (K.)
18. Kaszab Aladár igazg.	34823 (K.)
19. Beóthy László színháztulajd.	33977
20. Schwartz Viktor házbérlő	33856
21. Petanovits József szállótulajd.	33841
22. Feilner Henrik igazg.	33780
23. Grünwald Mór építész	33691
24. Bálint Dezső háztulajdonos	33651
25. Kőrösy Albert Kálmán háztul.	33247 (K.)
26. Wolfner Gyula börgyáros	33045
27. Wolfner Nándor börgyáros	33045
28. Ledermann Mór posztókeresk.	32606 (K.)
29. Gschwindt Ernő vezérigazg.	32069
30. Leitner Adolf dr., ügyvéd	31150
31. Vigyázó Sándor gróf háztulajd.	30534
32. Kern Róbert gyáros	30455
33. Wellisch Alfréd háztulajd.	29771
34. Goldberger Sámuel nagykeresk.	29061
35. Nagler Jakab rőföskeresk.	28865
36. Freund Antal rt. igazg.	27040 (K.)
37. Freund Emil rt. igazg.	27040 (K.)
38. Schön Ignác nagyfuvaros	27024 (K.)
39. Szénásy Gyula divatárkeresk.	26961
40. Freystädtler Jenő háztulajd.	26834
41. Ormódy Vilmos rt. igazg.	26630
42. Bruchsteiner Jakab háztulajd.	26484
43. Frommer Rudolf igazgató	25831
44. Schneller József sütőmester	25542
45. Kunz Jenő dr., háztulajdonos	25281 (K.)
46. Glück Frigyes szállótulajd.	24677 (K.)
47. Mayer Mór rt. igazg.	23573
48. Radocza János ügyvéd	23351 (K.)
49. Horváth Elemér igazg.	23336
50. Pillitz Ignác dr., orvos	23224 (K.)
51. Verebélyi Jenő dr., ügyvéd	22842 (K.)
52. Krausz Simon vezérigazg.	22638
53. Horvát Lipót dr., vezérigazg.	22560 (K.)
54. Grünwald Vilmos épít. vállalk.	22517
55. Berzeviczy Albert ny. miniszter	22108 (K.)
56. Demkő Dezső igazgató	22094
57. Madarassy-Beck Miksa báró igazg.	21716
58. Tóbišch Ferenc igazg.	21697
59. Faludi Gábor szinigazg.	21608
60. Emmerling Adolf szállító	21492
61. Walder Gyula vezérigazg.	21406
62. Semler Sándor háztulajdonos	21080
63. Fodor István vezérigazg.	21020
64. Hopp Ferenc háztulajdonos	20998
65. Wodianer Artur háztulajdonos	20905
66. Tschögl Vilmos Gusztáv háztul.	20730
67. Breslmayer Román háztul.	20551
68. Wolf Béla ruhakereskedő	20450
69. Erős Sándor dr. építőmester	20445 (K.)
70. Ziegler Géza építész	20430 (K.)
71. Madarassy-Beck Gyula báró ig.	20320
72. Drucker Jenő dr. háztul.	20261 (K.)
73. Gerlei Lajos igazgató	20254 (K.)
74. Lord Adolf fakereskedő	20250
75. Lord Lajos fakereskedő	20250
76. Bayer Dezső gyógyszerész	20076
77. Schreyer Jakab dr., ügyvéd	20047 (K.)
78. Pickler Károly	19917
79. Salgó József dr., ügyvéd	19908 (K.)
80. Kovács Károly építész	19823 (K.)
81. Gschwindt György dr., rt. elnök	19729

1914.

Név és foglalkozás	Adó K-ban
82. Sprung János ifj. háztul.	12313
83. Mann József háztulajdonos	12311
84. Sternberg Armin hangszergyáros	12032
85. Grünwald Mór építész	11986 (K.)
86. Erényi Béla gyógyszerész	11791
87. Kohn Lajos háztulajdonos	11752
88. Waigand Ferenc háztulajdonos	11586
89. Csillag Kálmán dr. háztul.	11405
90. Székely Ferenc rt. igazg.	11398
91. Stern Gyula háztulajdonos	11362
92. Vály Ernő dr., főorvos	11284 (K.)
93. Chorin Ferenc dr. ifj. rt. igazg.	11214 (K.)
94. Horner Sámuel háztulajdonos	11179
95. Földiák Gyula háztulajdonos	11138
96. Müller Vilmos háztulajdonos	11134
97. Szende Lajos vezérigazgató	11043
98. Czukker Albert háztulajdonos	11055
99. Politzer Gusztáv háztulajdonos	11004
100. Beimel Sándor nagykereskedő	10910

II.

Az előbbi táblázat nem mutatja annyira a háborus pénzűzés hatását, mint a most következő. Eppen azért, mert a törvény értelmében a jövedelem- és vagyonadó nem lehet egyenes állami adónak venni, a háborus vagyon a virilisták lajstromában csak akkor érvényesül, ha ingatlanban helyeződik el. Az érvényesülés tehát meglehetősen lassu, mert az ingatlan átírása is időbe kerül, az adókövetés is elmúlik sok idő s csak aztán kerül sor — minden évben egyszer — a virilisták névjegyzékének összeállítására. Bele fog telni két-három esztendő is, míg a mai háborus vagyont a maga teljes egészében fölfedezhetjük a virilisták lajstromában.

Mindamellett már az idej jegyzéknek is vannak érdekességei. Igy a száz legtöbb adó fizető között is van néhány, akik *tavaly még egyáltalán nem voltak virilisták*, az idén pedig még a virilistáknak is az élükre kerültek. Demkó Dezső, a Vásárpénztár igazgatója, Emmerling Adolf hadiszállító, Wolf Béla ruhakereskedő, Haas Lipót kereskedő és Stein Frigyes szőnyegkereskedő az idén az első száz virilista közé tartoznak, holott tavaly az ezerekszáz között sem voltak.

Uj nevek a virilisták névjegyzékében:

László Gyula zsák- és ponyvakereskedő (17.820 korona), Salgó Miksa zsák- és ponyvakereskedő (17.820 korona), Polgár Jaques igazgatósági tag (17.692 K), Mautner Pál fakereskedő (15.991 K), Eisele Vilmos igazgatósági tag (14.586 K), Schmidt József nyugalmazott államtitkár (13.630 K), György Endre hadiszállító — az egyetlen, aki ezt a foglalkozást vallotta be! — (12.700 K), Haidekker Sándor sodronygyáros (10.784 K), Grünbaum Henrik kereskedő (10.125 K), Bródy Sándor gyáros (16.376 K), Beer Artur, Beer Oszkár és Engel Hugó pálinkakereskedők (egyenként 10.350 K).

Tizezer koronától lefelé egészen háromezer koronáig a következő *uj nevek* szerepelnek az idej lajstromban:

Sparber Bernát kereskedő, Sparber Henrik kereskedő, Havas Emil igazgató, Rosenberg Hermann háztulajdonos, Wassermann Mór kávé, Pajor Géza háztulajdonos, Dreher János igazgatósági tag, Deutsch József kereskedő, Illés Marcell háztulajdonos, Farkas Imre háztulajdonos, Hubert Lipót kereskedő, Szuk Géza műszaki igazgató, Szollás József olajgyáros, Kovács Imre béléskereskedő, Glasner Ede pék, Ländler Aladár fakereskedő, Kunvári Menyhért főmérnök, Bér Gyula igazgatósági tag, Gergely Tódor igazgatósági tag, Zichy János gróf igazgatósági tag, Kögler Gusztáv vezérigazgató, Pollák Gyula háztulajdonos, Geroczy Dezső háztulajdonos, Országh Róbert igazgatósági tag, Schmahl Reinhold háztulajdonos, Rosenfeld Manó háztulajdonos, Takács Oszkár képkkereskedő, Junfer Gyula fémárugyáros, Surányi Béla igazgatósági tag, Rothberger Jakab ruhakereskedő, Hirsch Albert dr. igazgatósági tag, Rein Sándor ügyvéd, Strauss Emil igazgatósági enök, Schober Béla igazgató, Kann Zsigmond háztulajdonos, Okolicsányi Kuthy-Dezső dr. orvos, Keleti Kornél háztulajdonos, Klauber Samu olajkereskedő, Mautner Henrik háztulajdonos, Schwartz Adolf háztulajdonos, Kasziner Emil gyáros, Laufer József singváros, Szalka Ignác háztulajdonos, Engel Sándor háztulajdonos, Léderer Károly igazgatóság tag, Pajor Vilmos háztulajdonos, Gerlóczy Béla igazgató, Stein Imre szőrmekereskedő, Egger György háztulajdonos, Szenes Lenác háztulajdonos, Knuth-Károly gyáros, Müller Károly háztulajdonos, Bláthy Ottó Titusz műszaki tanácsos, Elkán Lajos háztulajdonos, Dostál Vencel hentes, Kiss Ferenc borkereskedő, Stowasser János háztulajdonos, Danneberg Miksa háztulajdonos, Ambrus Károly ügyvezető igazgató, Lohnstein Károly igazgató, Takács Mór igazgató, Fuchs Leó igazgató, Pásztor Miksa igazgató, Schwartzschöld

1918

Név és foglalkozás	Adó K-ban
82. Bacher Emil malomigazg.	19482
83. Abonyi István dr. háztul.	19384
84. Politzer Gusztáv háztulajdonos	19331
85. Hevesy Lajos vezérigazg.	19168
86. Szirmai Oszkár igazg.	19138
87. Kaufmann Nándor Béla fakeresk.	18920
88. Ohrenstein Jenő gyáros	18908
89. Haas Lipót keresk.	18904
90. Kovald Emil dr. gyáros	18901
91. Ravits Hermann háztul.	18810
92. Bárczy István dr., polgárm.	18794 (K.)
93. Langfelder Ede malomigazg.	18790
94. Allstock Gyula háztul.	18668
95. Vezsenyi János háztulajd.	18517
96. Schlesinger Bertold igazg.	18507
97. Sebestyén Rikárd bankár	18507
98. Stein Frigyes szőnyegkeresk.	18279
99. Lukács József igazg.	18245
100. Glück Erős János vendéglős	18241

Bertalan igazgatósági tag, Vas Manó igazgatósági tag, Friedmann Simon háztulajdonos, Adler Armin háztulajdonos, Rudas Gyula igazgatósági tag, Neustadt Rezső igazgatósági tag, Nemes László háztulajdonos, Kugler Gusztáv igazgató, Bíró Dezső dr. igazgató, Miskolczy Imre háztulajdonos, Biermann Izso mézgyáros, Pitzer Ferenc sertésnagyvágó, Kerpel Ignác háztulajdonos, Salamon Ignác igazgatósági tag, Wörner Adolf igazgató, Halász Gyula igazgatósági tag, Forrai Sándor háztulajdonos, Beregi Lajos vaskereskedő, Rosenbaum Bernát háztulajdonos, Kulics Gusztáv igazgatósági tag, Fleischmann Dávid marhabizományos, Hirsch József Lajos igazgatósági tag, Kugel Emil igazgatósági tag, Spitzer József bizományos, Novotny Vilmos hentes és Lindner Bernát háztulajdonos.

Az idej névjegyzékbe 108 uj név került, ami egyébként nem sok, mert mindössze *kilenc százalékot* jelent.

H.

A petróleumszállítás díjkezdvezmények

Legutóbb újból publikálták, modernizált formában, az ismételten eszközölt tarifaemelés magasságának megfelelően felemelve, a külföldben is évtizedek óta érvényben levő szállítási díjkezdvezményeket, melyek a galíciai származásu nyersolajra érvényesek. A sajtó egy része hevesen támadta magát a tényt is, hogy a petróleumra „ismét” „díjkezdvezményeket” „refakciákat” stb. engedélyez a kormány, jól lehet a petróleumfinomító vállalatok súlyo milliókat, alaptőkéik többszörösét keresték meg a háboru alatt. A támadó cikkek megszólaltatták báró Szerényi kereskedelmi minisztert is aki kimutatta, hogy semmiféle illetéktelen kedvezésről nincsen szó: csupán az történt hogy — amint arra előljáróban rámutattunk — régóta fennálló tarifális kedvezményt öltöztettek föl a helyzethez modernizált köntösbe.

Am ezek ellenére, is meg kell állapítanunk hogy a támadó sajtóhangoknak igazuk van, de igazuk van báró Szerényinek is. A petróleum díjkezdvezmények a jelenlegi nemzetgazdasági helyzetben már nemcsak elavultak, de igazságtalanok is. Ebben a sajtónak van igazuk. Viszont abban meg báró Szerényinek van igazuk hogy ő nem alkotott új kedvezést, csupán a régi tarifális kivételezést hosszabbította meg folytatlagos érvénnyel.

A petróleum-díjkezdvezmények dolga valójában úgy áll, hogy ezzel ezidőszert is csak osztrák és külföldi érdekek számára történik kedvezés. Annak idején, midőn Magyarországon meghonosították a petróleumipart: idegen tőkészek telepedtek meg, javarészt Ausztriai petróleumgyárai tolták át Magyarországra előőrseiket, hogy már eleve megakadályozzák esetleges magyar nemzeti petróleumipar életre kelését.

Végignévezve a Magyarországon működő petróleumgyárak sorát: megállapíthatjuk, hogy a magyar tőkét csak tessék-lássék vonták be a petróleumvállalkozásokba. A pozsonyi Apolló-gyár (1895) és az érdekeltségi köré tartozó Hazai kőolajipar r.-t. a bécsi Union bank alapítása. A Biharszilágyi olajipar r.-t. (1893) és testvérvállalatait a Danica-gyárak